

Samenvatting

Op 31 januari 2023 stelde de gemeenteraad het Meerjarenprogramma Veiligheid 2023-2026 (MJP) vast. Hierin is de basis gelegd voor de manier waarop we aan veiligheid werken. In het MJP is opgenomen dat we ons richten op de veiligheidsthema's die de grootste bedreiging vormen voor de openbare orde en veiligheid in de stad. Op basis van een veiligheidsanalyse zijn de volgende geprioriteerde thema's vastgesteld: ondermijnende criminaliteit, veiligheidsgerelateerde overlast/veiligheidsbeleving, veelvoorkomende criminaliteit/High Impact Crimes en zorg en veiligheid.

Via uitvoeringsplannen geeft het college nader invulling aan het meerjarenbeleid veiligheid. Het uitvoeringsplan 2024 loopt af waardoor nu het nieuwe uitvoeringsplan veiligheid 2025-2026 voorligt.

Het uitvoeringsplan is gebaseerd op de tussentijdse evaluatie van het Meerjarenprogramma Veiligheid. Hierin is teruggeblikt op de afgelopen twee jaar.

In dit collegevoorstel leest u een samenvatting van de beide documenten.

Beslispunten

- 1) Het Uitvoeringsplan Veiligheid 2025-2026 vast te stellen.
- 2) De raad te informeren via de bijgevoegde raadsinformatiebrief

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 18 december 2024:

Conform.

1. Aanleiding

Op 31 januari 2023 stelde de gemeenteraad het Meerjarenprogramma Veiligheid 2023-2026 (MJP) vast. Hierin is de basis gelegd voor de manier waarop we aan veiligheid werken. In het MJP is opgenomen dat we ons richten op de veiligheidsthema's die de grootste bedreiging vormen voor de openbare orde en veiligheid in de stad. Op basis van een veiligheidsanalyse zijn de volgende geprioriteerde thema's vastgesteld: ondermijnende criminaliteit, veiligheidsgerelateerde overlast/veiligheidsbeleving, veelvoorkomende criminaliteit/High Impact Crimes en zorg en veiligheid.

Naast het werken aan de door de raad vastgestelde geprioriteerde veiligheidsthema's bestaat het werk ook uit meer algemene openbare orde en veiligheid inzet. Het gaat hier om structurele inzet die altijd vereist is en een zeker mate van onvoorspelbaarheid kent. Denk aan openbare orde incidenten (zoals overlast door illegale feesten, brandstichtingen of hoogwater), aan demonstraties, voetbal(rellen) maar ook het veilig laten verlopen van grotere evenementen.

Via uitvoeringsplannen geeft het college nader invulling aan het meerjarenbeleid veiligheid. Het uitvoeringsplan 2024 loopt af waardoor nu het nieuwe uitvoeringsplan veiligheid 2025-2026 voorligt.

Het uitvoeringsplan is gebaseerd op de tussentijdse evaluatie van het Meerjarenprogramma Veiligheid. Hierin is teruggeblikt op de afgelopen twee jaar. Belangrijk aandachtspunt hierbij is dat werken aan veiligheid altijd domein overstijgend en integraal samenwerken vraagt. Onveiligheid of het gevoel van onveiligheid staat namelijk zelden op zichzelf. Het is vaak een gevolg van bredere maatschappelijke problemen zoals armoede, kansenongelijkheid, onvoldoende veerkracht, ontbreken zelfredzaamheid of samenredzaamheid. Het is daarom zaak om zoveel als mogelijk aan de voorkant van problematiek te komen die overlast, onveilige situaties of inbreuken op de openbare orde veroorzaken (vroegsignalering). Samen met het sociale en fysieke domein. Maar ook samen met externe organisaties als politie, woningcorporaties en welzijnsorganisaties. Hiervoor sluiten wij o.a. aan bij de ontwikkelingen vanuit gebiedsgericht werken zoals de Leefbare Wijken Aanpak Gebiedsteams en Stadsdeelregie.

Door het bieden van meer op de problematiek passende ondersteuning beogen we herhaling van overlastgevend of crimineel gedrag te voorkomen. Waar nodig doen wij dat in samenhang met repressieve maatregelen. Vroegsignalering maakt het in dit verband mogelijk om snel in te grijpen om erger te voorkomen.

We concluderen aan de hand van de tussentijdse evaluatie dat met name ten aanzien van veiligheidsgerelateerde overlast en zorg- en veiligheidsthema's nog veel te winnen is door te investeren in vroegsignalering. De Aanpak Voorkomen Escalatie bij huishoudens met oplopende problematiek is hiervoor een landelijk bewezen succesvol instrument dat nadere verkenning verdient.

Tussentijdse evaluatie MJP (2023 en 2024)

Ondermijnende criminaliteit

In de aanpak van ondermijning werken we enerzijds aan het weerbaar maken van inwoners en professionals. Dat gebeurt door kennis over de risico's van criminele beïnvloeding te delen en het herkennen en melden van signalen te stimuleren.

Anderzijds werken we aan het zicht krijgen op ondermijnende fenomenen. We verrijken in dit verband signalen van inwoners en professionals en voeren toezicht- en handhavingscontroles uit bij potentieel ondermijnende fenomenen. Daar waar we misstanden constateren zetten we concrete interventies in om ondermijnende activiteiten te stoppen en te voorkomen dat criminelen hun activiteiten kunnen voortzetten. De inzet van het bestuurlijk handhavingsinstrumentarium is daarin een sterk middel. Denk aan het sluiten van panden en de inzet van de Wet Bibob. Zoveel als mogelijk trekken we samen met onze ketenpartners op en proberen we elkaar versterkende gecombineerde fiscale, bestuurlijke en strafrechtelijke interventies in te zetten.

Afgelopen twee jaar zijn op basis van de verrijkte signalen 99 vervolgacties uitgezet die overwegend bestaan uit toezicht en handhavingscontroles uitgevoerd door diverse instanties. In 54 gevallen is de casus gecontroleerd door het lokale Actieteam Ondermijning (ATOM)¹. Dit team is een bestuurlijk toezicht en handhavingsteam onder regie van een beleidsmedewerker OOV.

Naast het oppakken van signalen heeft het ATOM in het kader van een fenomeenonderzoek 322 opslaglocaties (voornamelijk garageboxen) gecontroleerd. Landelijk blijkt dat regelmatig in dit soort locaties verboden gevaarlijke goederen zijn aangetroffen, zoals explosieven, vuurwapens en/of grondstoffen voor (de productie van) drugs.

¹ Aan het ATOM nemen standaard deel: Team Toezicht & Handhaven Openbare Ruimte, team Inspectie, Toezicht & Handhaven Gebouwde Omgeving en Sociale Recherche. Daarnaast is de politie aanwezig voor de veiligheid van deelnemers ATOM. Waar nodig pakt de politie strafrechtelijk door. Incidenteel sluiten bij het ATOM aan: de Belastingdienst, de Douane, de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit, de Nederlandse Arbeidsinspectie en/of de Afdeling Vreemdelingen, Identificatie en Mensenhandel van de politie.

Veiligheidsgerelateerde Overlast

In de afgelopen twee jaar zijn 4100 overlastmeldingen gerelateerd aan drugs of personen gescreend op indicatoren die wijzen op veiligheidsgerelateerde overlast(hotspots). Het gaat dan om locaties (woningen, gebieden) waar groepen of personen **ernstige** en **herhaalde** overlast veroorzaken, bijvoorbeeld door drugshandel of door intimiderend en bedreigend gedrag.

Op basis van deze verdiepingsslag zijn vervolgens 15 overlasthotspots in de openbare ruimte integraal aangepakt. De aanpak bestaat uit het in beeld brengen van de overlastveroorzakers en vervolgens het formuleren van een gerichte aanpak. Naast de hotspots in de openbare ruimte, zijn ook 19 casussen ernstige woonoverlast gezamenlijk met ketenpartners zoals woningcorporaties, Stg. Trajekt, politie en team toezicht en handhaven openbare ruimte aangepakt. De achtergrond van de woonoverlast was divers. Denk aan structurele (geluids)overlast, zware vervuiling of gezinnen/personen die in een buurt ernstige overlast en onveiligheidsgevoelens veroorzaken.

Criminaliteit

Het gaat om criminaliteit die hinderlijk is en tot gevoelens van onveiligheid bij inwoners leidt. We onderscheiden:

- High Impact Crimes (HIC): criminaliteitsvormen met een grote impact op slachtoffers. Denk aan woninginbraken, overvallen en straatroven
- Vermogenscriminaliteit (VVC): zakkenrollerij, autokraak, diefstal van voertuigen en brom-/fietsendiefstal.
- Gedigitaliseerde criminaliteit: criminaliteit gepleegd met behulp van ICT zoals het niet leveren van goederen die je online hebt besteld, WhatsAppfraude of digitale stalking.

De aanpak van deze vormen van veelvoorkomende criminaliteit is het meest gebaat bij preventie. Criminelen maken handig gebruik van gelegenheden zoals het zichtbaar achterlaten van waardevolle spullen in auto's, het niet goed afsluiten van een woning of onvoldoende alert zijn bij online oplichting. Het nemen van maatregelen om slachtofferschap te voorkomen is geen vanzelfsprekendheid. Mensen moeten steeds bewust gemaakt en gehouden worden van bepaalde risico's en dan met name in die periodes (hottimes) of die locaties (hotspots) waar het risico op slachtofferschap het grootst is. De afgelopen twee jaar hebben we daarom vooral ingezet op bewustwording en het geven van tips/adviezen voor het treffen van preventieve maatregelen. Een voorbeeld hiervan is het plaatsen van informatieborden, posters en mobiele tekstkarren tijdens de Rieu-concerten waarbij mensen gewaarschuwd werden voor de risico's van autokraken en zakkenrollerij.

Zorg en Veiligheid

Goede samenwerking tussen het sociaal- en veiligheidsdomein helpt de (kwetsbare) inwoner en heeft een positief effect op het individu (betere kwaliteit van leven, meer zelfredzaamheid) en de maatschappij (minder overlast en veiligheidsproblemen). Dat is waarom we als gemeente de samenwerking tussen de domeinen Zorg en Veiligheid intensiveren.

Op verschillende zorgthema's² hebben we beleidsmatig de verbinding gelegd met het sociaal domein. Hierdoor is bij de beleidsontwikkeling meer oog voor het effect van sociaal beleid op het veiligheidsdomein. We hebben al goede resultaten geboekt en weten elkaar steeds beter te vinden maar er is ruimte voor verbetering. Met name in het elkaar nog eerder betrekken en onderdeel laten uitmaken van beleidsontwikkelingen. Hiervoor hebben we binnen Veiligheid en Leefbaarheid een structureel Regie & Strategie afstemmingsoverleg ingericht. Daarnaast is er winst te boeken in het beter vanuit de uitvoering te monitoren wat het effect van beleid in de praktijk is en dit mee te nemen in beleidsontwikkelingen. De Leefbare Wijken Aanpak gebiedsteams zijn hierin een belangrijke schakel.

Het Zorg en Veiligheidsthema 'jeugdoverlast en -criminaliteit' is vormgegeven binnen het programma Preventie met Gezag (PmG). Dit maakt onderdeel uit van het totale veiligheidsbeleid maar de aanpak is van dusdanige omvang dat de planvorming, uitvoering en verantwoording via een afzonderlijk programma plaatsvindt. Voor de aanpak PmG heeft ministerie van Justitie en Veiligheid eind 2023 langjarig middelen (SPUK) aan Maastricht toegekend. Het programmateam is geformeerd en aan de slag. In 2024 is op vier fronten een eerste impact gemaakt: de structuur van samenwerken (zicht op elkaar) krijgt vorm, een betere informatiepositie (zicht op de doelgroep) is in aanbouw, het bundelen van de (fysieke) kracht in de keten buiten op straat is van de grond en tenslotte zijn we ook begonnen met het uitrollen van tastbare interventies.

Op de overige thema's zijn we samen met het sociaal domein aan de slag. Daarbij is het onze gezamenlijke ambitie om zo concreet mogelijk onze inzet af te stemmen. Een goed voorbeeld hiervan is de gezamenlijke aanpak van personen met onbegrepen gedrag. Naar aanleiding van het signaal van de politie dat deze doelgroep veel politiecapaciteit opslokt zijn we met de keten (Vangnet/GGD, Stg. Trajekt, Zorg en Veiligheidshuis Maastricht Heuvelland, politie, woningcorporaties, etc.) in gesprek gegaan. We richten ons op het volledig in beeld krijgen van de

²² Jeugd, huiselijk geweld & mensenhandel, personen met onbegrepen gedrag, polarisatie, radicalisering, extremisme, seksuele intimidatie en re-integratie ex-gedetineerden.

aard en omvang van de problematiek en de werking van de keten in de aanpak hiervan. Gezamenlijk beogen we kansrijke oplossingen te vinden om de keten sluitend te krijgen.

2. Context

Het Uitvoeringsplan Veiligheid 2025-2026 volgt op het uitvoeringsplan Veiligheid 2024. De uitvoeringsplannen zijn gekoppeld aan het Meerjarenprogramma Veiligheid 2023 - 2026 dat op 31 januari 2023 door de raad is vastgesteld. De doelstellingen in het MJP zijn gericht op het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in de stad en dragen daarmee bij aan deze ambities uit de Stadsvisie Maastricht 2040 en daaraan gekoppeld de Sociale Visie, de Economische visie, de Omgevingsvisie en de Cultuurvisie. Veiligheid is onlosmakelijk onderdeel van de (sociale en fysieke) leefbaarheid.

3. Gewenste situatie

In de tussentijdse evaluatie is weergegeven wat de afgelopen twee jaar is gedaan om de veiligheidssituatie in de stad te waarborgen en/of te verbeteren. Per thema staan onze inspanningen en het veiligheidsbeeld op dit moment (Q3 2024) beschreven. Deze evaluatie bepaalt de koers voor de resterende MJP-periode (tot eind 2026). In het bijgevoegde uitvoeringsplan 2025-2026 maken we concreet wat dit betekent.

Focus op concrete doelen

In 2023 en 2024 is langs de lijn van het huidige MJP gewerkt aan veiligheid. De tussentijdse evaluatie hiervan is de basis van waaruit het Uitvoeringsplan Veiligheid 2025-2026 is vormgegeven. Ten aanzien van de geprioriteerde veiligheidsthema's constateren we dat we ondanks onze huidige inzet met meer focus aan de slag moeten. Dat is nodig willen we het effect van onze inzet op openbare orde en veiligheid zichtbaar, herkenbaar en voelbaar laten zijn. Dat betekent dat we komende twee jaar meer gericht en concreet onze aanpak binnen de voornoemde thema's vormgeven.

De concretisering vertaalt zich als volgt in het uitvoeringsplan veiligheid 2025-2026.

Ondermijning

We brengen focus aan door in te zetten op voor ondermijning kwetsbare hotspots: Binnenstad, bedrijventerreinen en opslaglocaties/garageboxen. We maken ons sterk om waar mogelijk in te zetten op de gecombineerde strafrechtelijke, fiscale, bestuurlijke en civiele aanpak. Op basis van een jaarlijks communicatie-agenda bouwen we aan vergroten weerbaarheid en

meldingsbereidheid tegen ondermijning. Voor de interne lijn (professionals en bestuur) zijn de actiepunten uit de 'Limburgse Norm, een handreiking voor een weerbare overheid' van het RIEC het uitgangspunt. Voor de externe communicatie (bewoners en ondernemers) zetten we de ONDERSCHAT-tools³ gericht in.

Veiligheidsgerelateerde overlast

We zetten in op een intensivering van de monitoring op overlasthotspots in de openbare ruimte. Potentiële hotspots verrijken en beoordelen we met onze ketenpartners binnen de Leefbare Wijken Aanpak gebiedsteams (woningcorporaties, welzijnswerk, toezicht & handhaven openbare ruimte, Openbare Orde & Veiligheid, politie) en het Zorg- en Veiligheidshuis Maastricht Heuvelland. Wanneer we concluderen dat de overlastgevende gedragingen een bedreiging vormen voor de openbare orde en veiligheid, maken we met alle betrokkenen een actieplan met concrete maatregelen om te zorgen dat de overlast stopt of tot een beheersbaar niveau daalt.

In combinatie met PmG zetten we in op de aanpak van overlastgevende jeugd. De aanpak bestaat uit het in gezamenlijkheid zichtbaar aanwezig zijn op straat, bij hotspots en bij evenementen zoals Magisch Maastricht, carnaval en kermissen. Samen met onze jeugdboa's, jongerenwerk, marktmeesters, politie en Bureau Halt halen we de jeugdigen uit de anonimiteit en kunnen we direct reageren indien er sprake is van overlastgevend gedrag.

De aanpak van woonoverlast hangt nauw samen met de ontwikkelingen binnen het MJP-thema Zorg & Veiligheid. Het implementeren en borgen van de Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) is een belangrijk instrument in het effectiever aanpakken van onder andere woonoverlast door voorkómen, (vroegtijdig) signaleren, beperken of beëindigen van een escalerende situatie en het doorbreken van stagnatie in de samenwerking tussen betrokken partijen.

Drugsoverlast bestrijden we door extra te investeren in een zichtbare en actieve aanwezigheid op straat doormiddel van de inzet van ONDERSCHAT. Daarnaast pakken we in samenwerking met politie straathandel aan door een gecombineerde strafrechtelijke en bestuurlijke aanpak.

Criminaliteit (VVC, HIC & Gedigitaliseerde criminaliteit)

We zetten in op een afname van slachtofferschap van verschillende vormen van veelvoorkomende criminaliteit (VVC), High Impact Crime (HIC) en gedigitaliseerde criminaliteit. Dat doen wij door in te

³ ONDERSCHAT is een middel dat we inzetten om laagdrempelig met inwoners het gesprek aan te gaan over ondermijnende criminaliteit. De tools zijn daarbij ondersteunend als gespreksstarter. Denk aan visuele hulpmiddelen, vraagkaarten, ondermijningspuzzel, ed.

zetten op preventieve maatregelen. De focus leggen we op hotspots en hottimes en op die vormen van criminaliteit waar preventieve maatregelen het meest kansrijk zijn. Buurtgericht zetten we in op die plekken waar uit de Veiligheidsmonitor 2023⁴ volgt dat inwoners minder preventieve maatregelen treffen ten opzichte van het Maastrichts gemiddelde. Vooral voor woninginbraken en gedigitaliseerde criminaliteit zijn in dit verband gerichte interventies mogelijk. Daarnaast leggen we de focus op hottimes voor verschillende vormen van criminaliteit. Te denken valt aan grootschalige evenementen en topdruktedagen waar de risico's op zakkenrollerij, autokraak en fietsendiefstal hoger zijn of de donkere wintermaanden en zomervakanties wanneer in de regel meer woninginbraken plaatsvinden.

Zorg en Veiligheid

We willen meer slagkracht realiseren in de aanpak van zorg- en veiligheidsvraagstukken door de implementatie van de Aanpak Voorkomen Escalatie bij huishoudens met oplopende problematiek (AVE). De AVE is gericht op voorkómen, (vroegtijdig) signaleren, beperken of beëindigen van een escalerende situatie en het doorbreken van stagnatie in de samenwerking tussen betrokken partijen.

Verder bouwen we aan kortere lijnen tussen het sociaal domein en het veiligheidsdomein. Zowel beleidsmatig op de verschillende zorg en veiligheidsthema's als uitvoerend via de Leefbare Wijken Aanpak gebiedsteams. De focus leggen we op het formuleren van concrete gezamenlijke doelen waarbij we elkaar versterken en sneller signaleren wanneer het buiten dreigt mis te gaan.

Regionale zorg- en veiligheidsvraagstukken pakken we daadkrachtig en structureel aan binnen de Zuid-Limburgse commissie Zorg en Veiligheid. In deze commissie zijn o.a. verschillende gemeenten, politie, GGD, Openbaar Ministerie en GGZ vertegenwoordigd. De commissie heeft een sturende rol en werkt op basis van een werkagenda met strategische opgaven rond thema's op het snijvlak van zorg en veiligheid. Het uitgangspunt daarbij is om telkens een koppeling te maken tussen de leefwereld van mensen, het operationeel-tactisch werkveld van professionals en het bestuurlijk niveau. De commissie heeft één gezamenlijk doel; passende zorg en sluitende ondersteuning voor kwetsbare inwoners van Zuid-Limburg.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Niet van toepassing

⁴ De Veiligheidsmonitor is een terugkerende grootschalige bevolkingsenquête waarin de thema's leefbaarheid van de woonbuurt, veiligheidsbeleving, slachtofferschap van criminaliteit, het oordeel van de burger over het functioneren van de politie en preventiegedrag worden onderzocht.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing

6. Personeel en organisatie

Niet van toepassing

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

Niet van toepassing

8. Financiën

Uitvoering geven aan het beleid vindt binnen de bestaande budgetten plaats. We intensiveren onze aanpak door meer focus aan te brengen. Daarnaast blijven we investeren in een betere samenwerking met onze ketenpartners en het maken van concrete afspraken over doelgerichte gezamenlijke inzet.

Voor de extra inzet op jeugdcriminaliteit via het programma Preventie met Gezag ontvangt de gemeente Maastricht jaarlijks vanuit het rijk middelen via de SPUK 'Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van jeugdcriminaliteit 2023'. De toegekende middelen voor de jaren 2025 en 2026 bedragen respectievelijk € 1.550.000,- en € 775.000,-.

9. Aanbestedingen

Niet van toepassing

10. Participatie tot heden

Het Uitvoeringsplan is tot stand gekomen vanuit een uitgebreide afstemming met in- en externe partners, zowel vanuit de veiligheidsketen als het fysieke en sociale domein.

11. Voorstel

- 1) Het Uitvoeringsplan Veiligheid 2025-2026 vast te stellen.
- 2) De raad te informeren via de bijgevoegde raadsinformatiebrief

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

In Q1 2026 volgt een tussenrapportage over het jaar 2025 waar de balans opgemaakt wordt en de inzet voor 2026 wordt bepaald.